

De Chinese wolhandkrab *Eriocheir sinensis* (H. Milne Edwards, 1854)

J. Mares

De Chinese wolhandkrab is een immigrant uit Oost-Azië. Hij valt op doordat zijn krachtige scharen gedeeltelijk behaard zijn, vandaar ook de naam. Het olijfgroene carapax is vierkantig en heeft 4 tanden en een ondiepe groeve tussen de ogen. De breedte van de carapax kan 85 mm en meer bedragen (Campbell, 1977; Ingle, 1980; Adema, 1991).

Het leven van een Chinese wolhandkrab begint als ei in zee en na een zestal larvestadia migreren de juveniele krabben naar de rivieren. Door hun euryhaliniteit (ze verdragen zowel zout als zoet water) kunnen ze in de rivieren onbeperkt stroomopwaarts trekken. Er zijn in Europa reeds exemplaren gevangen op meer dan 700 km afstand van de zee (Bauchau, 1966) en in hun land van oorsprong, China, zelfs tot 1300 km stroomopwaarts. De volwassen dieren keren terug naar zee voor de paring (een wijfje kan 200.000 tot 900.000 eieren bij zich dragen). Op hun trek naar zee laten ze zich door niets of niemand tegenhouden. Indien er zich een obstakel in het water bevindt, dan gaan ze over land verder. In september 1982 gebeurde dit in Heemstede (NL) zo massaal dat de bewoners bescherming eisten. De krabben kropen tegen de gevels op, liepen over de daken en drongen zelfs in de huizen binnen (Adema, 1991).

Net als bij andere uitheemse dieren of planten (waterpest en kroosvaren) waren ze enige jaren na hun introductie zo talrijk dat gevreesd werd dat ze al het andere leven in het water onmogelijk zouden maken. Bij die overige exoten stabiliseerde de toestand zich na enkele jaren op een aanvaardbaar niveau. Dit ging echter niet op voor de Chinese wolhandkrab die nog steeds zeer algemeen is en nog geregeld een probleem vormt in Nederland (Adema, 1991).

De Chinese wolhandkrab is vermoedelijk als larve meegekomen met schepen uit Azië. In 1912 werd het eerste exemplaar voor Europa gevangen in Duitsland. Het werd zorgvuldig bewaard door de vissers van de provincie Hanover. Pas in 1923 werd vastgesteld om welke soort het precies ging.

In 1933 ving men in Hamburg 600 à 700.000 exemplaren die naar zee trokken. In 1935 werd deze soort reeds door verschillende landen als staatsvijand bestempeld door de schade die ze toebreacht aan de visserij. De overlast voor de visserij situeert zich vooral tijdens de trek naar zee door de krabben die in fuiken terecht komen en die ze

kapot bijten met hun monddelen. De vissen in de fuiken worden aangevreten of kunnen ontsnappen. *E. sinensis* kan eveneens tussengastheer zijn voor diverse soorten leverbotten (parasitaire platwormen die in de lever van vee en ook van de mens kunnen voorkomen). Ook zijn er in Duitsland enkele gevallen bekend van dijkval door de gangen die de krabben graven (Adema, 1991).

Het eerste exemplaar voor België werd opgevist te Kruisschans in 1933. Gevolgd door Nieuwpoort in 1934 en in 1935 langs gans de Belgische kust, kanaal Brugge-Zeebrugge, kanaal Nieuwpoort-Plassendale, de IJzer, Oostkamp, kanaal Gent-Terneuzen,...(Lestage, 1937). In de daaropvolgende jaren zette de krab haar opmars in België voort, maar de gebiedsuitbreiding was minder explosief dan voorheen. Soms waren er aanwijzingen dat de krab in aantallen verminderde, maar deze gegevens waren gebaseerd op de vangsten door lijnvissers en peurders. Van enig wetenschappelijk onderzoek om deze gegevens te staven, was er geen sprake (Lestage, 1939 en 1943). In 1941 veroorzaakte het massaal voorkomen van *Eriocheir sinensis* problemen in het waternemingskanaal van de elektriciteitscentrale van Gent, doordat de circulatiepomp om de 3 à 8 dagen verstopt raakte (Van Loo, 1941).

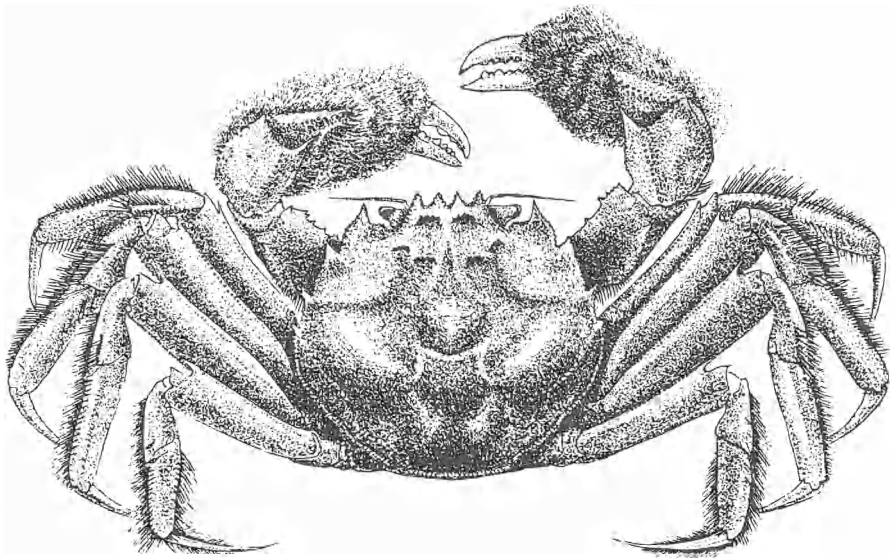

Fig. De Chinese wolhandkrab (Naar P. van 't Zelfde. Uit : Krabben van Nederland en België)

Pogingen om een economisch nut te vinden voor deze krab mislukten en aan vissers werd de raad gegeven om gevangen exemplaren direct te vernietigen. Men probeerde de krab op alle mogelijke manieren te bestrijden, o.a. met D.D.T. Daarop bleken de krabben niet te reageren... wat een geluk bij een ongeluk was. De enige methode die succes had, was het plaatsen van vallen bij stuwen. De krabben die erin vielen, werden dadelijk vermalen. In het stroomgebied van de Elbe kwamen zo'n 2.000.000 krabben per jaar zo aan hun einde.

Voor België werden er sindsdien slechts sporadische waarnemingen opgetekend, al dan niet gepubliceerd :

- 13/10/1970 : in een visfuik in het reservaat 'de Blankaart' (bij Diksmuide, in het IJzerbekken) werd een koppeltje gevangen (Desender, 1981)
- omstreeks 1970 vond C. d'Udekem d'Acoz 2 levende vrouwtjes op een golfbreker te Knokke-Heist (d'Udekem d'Acoz, 1985)
- 01/11/1981 : te De Panne werd een levend mannetje opgevist en in datzelfde jaar werd er een dood mannetje (carapaxbreedte 65 mm) gevonden te Oostende (Kerckhof, 1982)
- 14/04/1983 : verschillende stukken van kleine mannetjes op het strand van Knokke-Heist (d'Udekem d'Acoz, 1985)
- 23/06/1984 : een bijna dood vrouwtje te Oostende (carapaxbreedte 62 mm) (F. Kerckhof, pers. med.)
- 27/10/1985 : een jong exemplaar te Doel (Dumoulin & Rappé, 1985)
- 23/05/1990 : een fragment van een rugschild te Oostende nabij het Westerstaketsel (C. d'Udekem d'Acoz, pers. med.)
- 29/04/1991 : een rugschild (59,4 x 65,5 mm) aangespoeld op het strand ten westen van Zeebrugge (C. d'Udekem d'Acoz., pers. med.)
- 12/06/1991 : een levend volwassen vrouwtje onder het Westerstaketsel te Oostende, bedekt met zeepokken en met resten van recent uitgekomen eitjes onder het achterlijf (C. d'Udekem d'Acoz, pers. med.)
- 6/06/1992 : vrouwtje, vloedlijn Oostende halve Maan. (F. Kerckhof, pers. med.)

In Nederland werden er in Voorne in 1983 tijdens een strandwandeling een dertigtal voorpoten, ruim twintig carapaxen en 2 intacte exemplaren gevonden (Desender & Huyseune, 1984). Ook zijn er herhaaldelijk plagen van de Chinese wolhandkrab opgetreden in Nederland o.a. in 1942, 1949, 1953-1954, 1971-1972, 1977-1979 en 1981-1985.

In oktober 1994 kreeg ik van een kruisnetvisser een vrouwelijk exemplaar in handen (carapax 60 x 65 mm). In de periode juni-oktober had hij in de Sluiskreek nabij de Polderdijk (Oostende) reeds vijf exemplaren gevangen. Nog steeds volgens dezelfde bron is deze soort de laatste drie jaar aan het toenemen en niet enkel in de Sluiskreek, maar ook in het kanaal Nieuwpoort-Plassendale. Het schijnt dat de Chinese wolhandkrab in de jaren vijftig een ware plaag was voor de lijnvisser en peurders in het kanaal Nieuwpoort-Plassendale. Maar vanaf de jaren zestig tot de jaren negentig waren vangsten zeer zeldzaam (1 vangst om de 2 à 4 jaar). Volgens de getuigenis van een andere visser vluchtten de krabben (in de jaren '50) massaal de oevers op bij een erge vervuiling van het kanaal Nieuwpoort-Plassendale. Dergelijke gedrag werd ook waargenomen in de Dijle (Lestage, 1943). Volgens Adema (1991) kunnen deze krabben een zekere mate van vervuiling verdragen mits het zuurstofgehalte in het water niet te laag is. Misschien betekent dit dat de waterkwaliteit in de Oostendse kreek aan het verbeteren is ?

Recente waarnemingen van *Eriocheir sinensis* zijn steeds welkom op onderstaand adres.

Met dank aan C. d'Udekem d'Acoz en F. Kerkhof voor het ter beschikking stellen van literatuur en waarnemingen.

Summary

Halfway the fifties, the Chinese Mitten Crab *Eriocheir sinensis* was a plague for anglers in the canal Nieuwpoort-Plassendale. Then the crabs became very rare, one catch every few years (pollution ?), until the early nineties. Since then the number of sightings is increasing in the Sluiskreek (Ostend) and in the canal Nieuwpoort-Plassendale. During the period June-October five crabs were caught with a square net by one fisher. The one I received was a female and measured (carapace) 60 mm x 65 mm.

Literatuur

- Adema, J.P.H.M., 1991. De krabben van Nederland en België. Leiden : Nationaal Natuurhistorisch Museum, 244 p.
- Bauchau, A., 1966. La vie des crabes. Paris : Editions Paul Lechevalier, 138 p.
- Campbell, A.C., 1977. Elseviers gids van strand en kust. Amsterdam : Elsevier, 320 p.

- Desender, K., 1981. Garnalen, kreeften en krabben (Decapoda) langs de Westkust. De Strandvlo 1(2) : 32-37.
- Desender, K. & Huysseune A., 1984. Aantekeningen over Chinese wolhandkrabben. Het Zeepaard 43(6) : 198-204.
- d'Udekem d'Acoz, C., 1985. Waarnemingen van Decapoden te Knokke-Heist. De Strandvlo 5(1) : 12-20.
- Dumoulin, E. & Rappé G., 1985. Het Zuiderzeekrabbetje, *Rithropanopeus harrissi* (Gould, 1841), nu ook in België, De Strandvlo 5(4) : 139-142.
- Ingle, R.W., 1980. British Crabs. London : British Museum (Natural History), 222 p.
- Kerckhof, F., 1982. Uit het Natuurhistorisch Archief. De Strandvlo 2(4) : 95-100.
- Lestage, J.A., 1935. La présence en Belgique du Crabe chinois (*Eriocheir sinensis*, H. Milne Edwards). Annales de la Société Royale Zoologique Belgique 66 : 113-118.
- Lestage, J.A., 1937. Nouvelles recherches sur l'extension du Crabe chinois (*Eriocheir sinensis*) en Belgique. Annales de la Société Royale Zoologique Belgique 68 : 199-202.
- Lestage, J.A., 1939. Nouvelles recherches sur l'extension du Crabe chinois (*Eriocheir sinensis* Milne Edwards). (3e Note). Annales de la Société Royale Zoologique Belgique 70 : 5-8.
- Lestage, J.A., 1943. Nouvelles recherches sur l'extension du Crabe chinois (*Eriocheir sinensis* Milne Edwards). Note 4. - Sa présence dans la Dyle depuis 1939. Annales de la Société Royale Zoologique Belgique 74 : 70-75.
- Van Loo, 1941. Korte Mededelingen (Nog over de wolhandkrab). Natuurwet. Tijdschr. 23(6) : 143.

**Rietmusstraat 4
8400 Oostende**